

Régióink

Konferencia a börtönrendszerek átalakításáról

Az Európa Tanács és a magyar bv. országos parancsnoksága a *Themisz-program* keretében közös konferenciát rendezett Pilisszentkereszten 1994. október 10–13. között „A börtönrendszerek átalakítása – költségkímélő fejlesztések, működtetés” címmel.

A konferencián 12 kelet-közép-európai, 8 nyugat-európai ország delegátusai vettek részt, emellett előadók és kiállítók jöttek az USA-ból és Kanadából. A már megszokott módon, az IM és a Bv. OP vezetői mellett meghívást kapott a magyar bv. teljes parancsnoki és főosztályvezetői állománya. Ez a konferencia szervesen illeszkedett abba a sorozatba, amely tavaly indult Lengyelországban, ahol a lengyel bv. vezetése látta vendégül az ún. visegrádi országok büntetés-végrehajtási vezetőit, és ahol elsősorban angol előadók segítségével megvitatták a közép-európai büntetés-végrehajtási rendszerek fejlesztésének legakutabb, megoldásra váró problémáit.

Idén júniusban *Prágában* a börtöntisztviselők képzésének kérdéseit tárgyaló konferencia keretében *Jess Magham* szervezett egynapos programot szintén a közép-európai vezetőknek egy amerikai börtönépítész vezetésével. Végül mintegy a sorozat kiteljesedéseként újra *Pilisszentkereszt* adott otthont egy, a kérdéskört szinte minden részletében átfogó konferenciának, amelyre meghívást kaptak az összes közép- és kelet-európai és néhány nyugat-európai ország képviselői. Ez a konferencia-sorozat azt mutatta, hogy a téma mennyire fontos és időszerű ma nemcsak a mi régióinkban, hanem Nyugat-Európában, sőt az amerikai földrészen is.

A konferencia megrendezésének ötlete *Colin Lovett* úrtól származott, aki 1993 tavasza óta szorgalmazta ezt. A magyar bv. vezetése a már ismert okok miatt igen hamar elfogadta az ötletet és az ET Jogi Ügyek Igazgatósága is érdemesnek tartotta a téma támogatását a *Themisz-program* keretében. Érdemes egy pillanatra elidőzni és röviden áttekinteni, mik voltak a konferencia megrendezésének legközvetlenebb indokai. *Dr. Tari Ferenc* vezérőrnagy vitaindító előadásában három fontos elvet említett. Az első a *téma aktualitása* volt, nemcsak Magyarországon, hanem az egész régióban. A 89–90-es politikai változások megindítottak egy folyamatot, amelynek eredménye, hogy a térség országai – ha differenciált módon is, de – integrálódni akarnak Európába. Ez a szándék együtt jár társadalmi, gazdasági rendszerük átalakításával. 1990 után megindult térségünkben egy kodifikációs hullám, amely olyan korszerű büntetés-végrehajtási jogszabályokat alkotott, amelyek magukban foglalták az ET ajánlásainak túlnyomó részét, garantálva egy szakmailag megalapozott, törvényes, az emberi jogokat tiszteletben tartó büntetés-végrehajtási rendszer működését. A jogszabályok hatályosulásának azonban igen fontos feltétele

a büntetés-végrehajtási intézményrendszer fejlettségi szintje, a büntetés-végrehajtási intézetek mérete, befogadóképessége, állapota.

Sajnos a közép-kelet-európai börtönrendszerek jó része nem alkalmas az európai színvonalú büntetés-végrehajtási munkára. Ez már a májusi konferencián is kiderült, amikor az előadásokból töményen zúdult ránk az a problémahalmaz, a túlszűfolttság, a börtönök rossz állapota, amely jellemzi ezt a térséget. Ez ismételt felveti az intézményrendszer fejlesztésének szükségességét, amelynek alapja az, hogy megismerjük azokat a legmodernebb elveket, paradigmákat, filozófiákat, finansiális, tervezési és működtetési módszereket, amelyeket ma sikerrel alkalmaznak Nyugaton.

Bár a gazdasági nehézségek miatt igen kevés pénz jut a fejlesztésre, bízunk abban, hogy a helyzet változni fog, és a külső és a belső körülmények kikényszerítik a régióban a bv. intézményrendszerének fejlesztését. Ahhoz viszont, hogy ezt a munkát el tudjuk végezni, felkészülteknek kell lennünk. Ehhez ad szakmai segítséget ez a konferencia.

A megrendezés *második oka* volt az a májusi konferencián megfogalmazódott igény, hogy *a régió országainak együttműködését intenzívebbé kell tenni*. A delegátusok ebben egyetértettek és abban is, hogy Magyarország geopolitikai elhelyezkedésénél fogva alkalmas lehet arra, hogy koordinátora legyen ennek az együttműködésnek. E konferencia megrendezését úgy tekinthetjük, mint a koordinációs aktivitás első, kézzelfogható eredményét.

A harmadik ok az volt, hogy a magyar bv. az utóbbi időben jó néhány amerikai, nyugat-európai börtönépítészeti céggel került kapcsolatba, amelyek érdeklődést mutattak a régió börtönépítészeti problémái iránt, és amelyek munkássága felkeltette a mi szakembereink érdeklődését is. Tehát a külföldiek részéről adott volt a szándék, hogy átadják tapasztalataikat, a közép-kelet-európaiak részéről pedig megvolt a fogadókészség erre.

A konferencia – a résztvevők megítélése szerint – igen komoly szakmai sikert aratott. Előadások hangzottak el a világ különböző régióinak helyzetéről és fejlettségéről, az állami szintű rendszerek tervezéséről, az építészeti filozófiákról, finanszírozásról, a börtönök vezetéséről, a biztonság és a tervezés összhangjáról, a fogvatartottaknak szóló programok és a képzés szükségességéről. Sajnos a rendelkezésre álló hely és idő szűkössége miatt nincs lehetőség hosszabb elemzésre, de tervezzük, hogy a konferencia anyagát kiadjuk a Bv. Szakkönyvtár sorozatban.

Fokozta a konferencia szakmai programjainak érdekességét, hogy egy kis kiállítást is szerveztünk, amelyen az amerikai és nyugat-európai börtönépítészeti és az ezzel kapcsolatos egyéb cégek mutatták be termékeiket. Arról nem is beszélve, hogy a kiállítók által fizetett pénz gyakorlatilag fedezte a konferencia költségeit.

Végezetül idézni szeretném *dr. Csiha Judit* politikai államtitkár véleményét, aki megfogalmazta, hogy dacára a gazdasági nehézségeknek, Magyarország és a közép-kelet-európai régió büntetés-végrehajtási intézményrendszere nagyarányú fejlődés, fejlesztés előtt áll. Meggyőződése szerint ez a konferencia igen jó szakmai megalapozottságot adhat ennek a fejlődésnek. Ha ez így lesz, a konferencia elérte célját.

Dr. Boros János